

1001 soorten project 1001 arten project

Een update

Start in 2007

- Samenvoegen gegevensbestanden
 - EIS
 - Waarneming.nl
 - Natuurbank
- Eigen gegevens

Niet alleen maar Adders en Zwijnen

een eerste aanzet tot een
soortenregister van
Nationaal Park de Meinweg

SK rapport 2008/02

Resultaat

26.09.2000 DC

Leven in 3685 varianten in Meinweg

'Niet alleen maar adders en zwijnen'. Dat is de titel van een recent verschenen rapport over de natuur in het Meinweggebied. Over variaties op het thema 'leven'.

door Guus Urlings

Vraag: wat hebben de hyena, de draak, de dromedaris en het kamertje met elkaar gemeen? Antwoord: ze zijn allemaal gesignaleerd in het Midden-Limburgse natuurgebied de Meinweg. Net als het blauw zuringspitsmuisje, het ongeschoren gitje, het heidedraaigatje en

nog 3678 andere variaties op het thema 'leven'. En dus worden ze ook genoemd in het rapport *Niet alleen maar adders en zwijnen*, onlangs uitgebracht door de stichting Koekoeloe-
re. De Meinweg staat alom bekend als een van de (slechts twee) gebieden in Nederland waar everzwijnen leven - dat ze inmiddels zowat overal in Limburg rondstruimen doet daar

niets aan af - en als een van de weinige leefgebieden van de adder. Maar er is veel meer. Tot nu toe hebben onderzoekers en fervente hobbyisten in het gebied 2389 insectensoorten aangetroffen, 767 verschillende planten, 172 soorten vogels, 266 paddestoelen, 12 amfibieën, 6 reptielen, 41 zoogdieren en nog een handvol slakken, vissen, bloedzuigers en ander klein gedierte. Het rapport *Niet alleen maar adders en zwijnen* is in feite niet meer dan een opsomming van alle soorten planten en dieren die tot op heden in het gebied gesignaleerd zijn. Maar die opsomming van namen

leest als een gedicht. Voor de absolute leken: die hyena's, draken, kamele van dit verhaal, dat zijn allemaal onschuldige nachtvlinders. Het blauw zuringspitsmuisje is geen spitsmuis maar een kever, het ongeschoren gitje is een zweefvlieg, het heidedraaigatje is een mier. Leuk, maar wat moet je ermee? Jan Boeren van de stichting Koekoeloe-
re legt uit: „De lijst moet als uitgangspunt gaan dienen voor verder natuuronderzoek in het Meinweggebied, de hoofddoelstelling van onze stichting. Kloppen alle onderzoeksgev-
vens nog? Kunnen we de 'witte ga-

ten' in de soortenlijsten opvullen? Een zo compleet mogelijk inzicht in wat er allemaal groeit en leeft in het gebied is immers van belang voor het bepalen van de juiste vormen van terreinbeheer. Als je precies weet wat er zit, kun je er beter voor zorgen dat al die beestjes en plantjes zoveel mogelijk aan hun trekje komen.“ Het rapport *Niet alleen maar adders en zwijnen* wordt morgen gepresenteerd tijdens een 'Ecotop' in het Meinweggebied. Zo'n veertig onderzoekers komen bij elkaar om keer te praten over het thema

Landelijk

- Steeds meer 1001 soorten projecten
- Landelijk overzicht van gebieden met hoogste aantal soorten
- Nederland, het Gerendal met 4610 soorten

woensdag, 18 mei 2011

Pronkkast van natuur

In het Gerendal komen 4610 verschillende planten en dieren voor.

Daarmee is het droogdal tussen Valkenburg, Schin op Geul en Scheulder de pronkkast van Moeder Natuur: nergens is de soortenrijkdom groter.

foto's Bas Quaedvlieg

door René Willems

De verrassing is niet dat er in het Gerendal veel verschillende planten en dieren voorkomen. „Daar dankt het sinds jaar en dag zijn bekendheid aan”, zegt boswachter Patrick Kloet.

Het spectaculaire zit 'm in het aantal. Bij een inventarisatie van het natuurblad Grasduinen zijn er liefst 4610 soorten waargenomen. Daarmee is het Gerendal qua biodiversiteit koploper in Nederland: nergens in het land komen méér soorten voor. Die uitzonderlijke soortenrijkdom is voor een deel een geschenk van Moeder Natuur, legt Kloet uit. „In de bodem zit veel kalk. Daardoor vind je hier veel planten die alleen op kalkrijke

grond groeien, zoals diverse zeldzame orchideeën.” Ook elders in Nederland zit kalk in de bodem. „Maar buiten Zuid-Limburg zit die kalklaag vaak zo diep dat planten er met hun wortels niet bij kunnen”, verduidelijkt Kloet. „Hier, in het Gerendal, zijn de bovenlagen door erosie verdwenen waardoor de kalk aan de oppervlakte komt en je vanzelf ook kalkminnende planten ziet opduiken.”

De bijzondere planten trekken op hun beurt weer bijzondere diertjes aan. Zo lukt de bijenorchis - de naam zegt het het al -

bijen zien die bloem aan voor een vrouwtje, duiken erop en nemen het stuifmeel mee naar de volgende bloem, waardoor die orchidee zich kan voortplanten.”

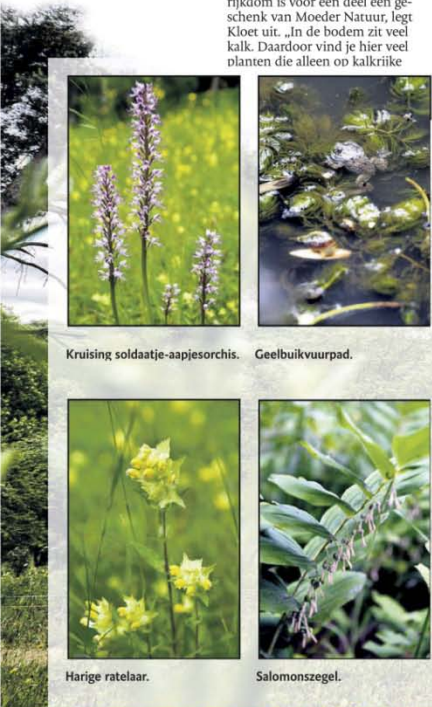
Maar de soortenrijkdom in het Gerendal is niet alleen terug te voeren op toevallige natuurlijke omstandigheden. „Het is deels ook het gevolg van menselijke handelen”, benadrukt Kloet. „De huidige situatie is in belangrijke mate ook het resultaat van de manier waarop boeren dit land door de eeuwen heen hebben bewerkt.”

De steile hellingen in het Gerendal zijn voor boeren lastig te bewerken. Daarom hebben ze die vroeger gebruikt om bos aan te planten. „Na verloop van tijd werden de bomen gekapt omdat de mensen geriefhouw nodig hadden”, zegt Kloet. „Zacht hout ging in de kachel, eiken werden als balk gebruikt bij de bouw van

Doordat de bossen regelmatig gekapt zijn, is het gebied open gebleven. Orchideeën hebben licht nodig”, legt Kloet uit. „Je komt die dus alleen tegen in open gebieden, zoals hier. In het bos hebben ze geen kans. In het voorjaar, als er nog weinig blad aan de bomen zit, redden ze het nog wel. Maar zodra de takken uitlopen, zie je die tere plantjes weggewijnen.”

Staatsbosbeheer zet dat beheer na het vertrek van de boeren in aangepaste vorm voort. In het jaar, als de planten zijn uitgebloeid, wordt de orchideetuin begraaasd door mergellandschappen. Die vreten jonge boompjes weg, zodat het gebied open blijft. Doordat ook Staatsbosbeheer moet bezuinigen, staat dat dure beheer onder

druk. Kloet hoopt dat het uiteindelijk meevalt. Want als zijn dienst het Gerendal niet meer fascinerend kan onderhouden, zullen kwetsbare planten onherroepelijk verdwijnen, waarschuwt hij. „Die soortenrijkdom is fantastisch. Maar het is niets vanzelfsprekends: we moeten zelf zorgen dat we die vervolgens ook in stand houden.”

Kruisling soldaatje-aapjesorchis. Geelbuikvuurpad.

Harige ratelaar. Salomonszegel.

Belangrijk bestand vergeten

2008-2011

- Met behulp van ons vergeten bestand
- Uitzoeken van honderden rapporten, verslagen en artikels

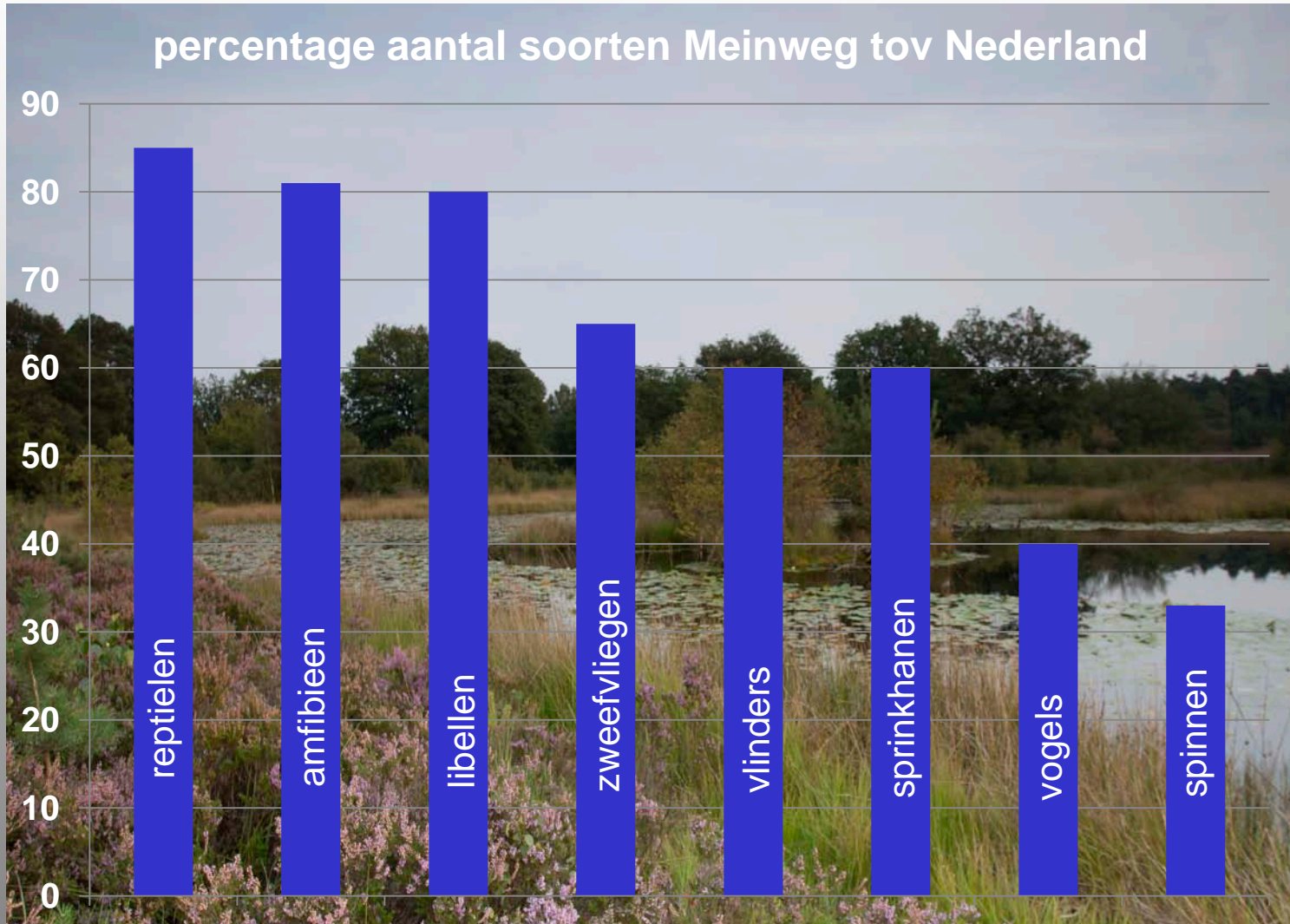
Meinweg soortenrijkste gebied van Nederland

- Meer dan 5000 soorten

Meinweg t.o.v. rest van Nederland

- Nederland 45.000+
- Limburg, Meinweg 5.000+
- Limburg, Gerendal 4.610
- Gelderland, Veluwezoom 3.930
- Utrecht, Panbos omgeving Zeist 3.453
- Drenthe, Dwingeloose heide 3.010

2011-2012

- Over één jaar uitgeven boek
- 5000 soorten per tijdsvak
- Uitgave van Stichting Natuurpublicaties Limburg (SNL)
- Eerste opmaak gemaakt
- Nu op zoek naar foto's

Animalia (Dieren)
Arthropoda (Geleedpotigen)
Insecta (Insecten)

Odonata (libellen)

Coenagrionidae (Waterjuffers)

Kleine juffers met gesteelde, eenvoudig geaderde vleugels. De achterlijfanhangers van de mannetjes zijn niet tangvormig, maar complex van vorm, corresponderend met de vorm van de vrouwelijke halsschilden.

Latijnse naam	Nederlandse naam	Vóór 1950	1950-1980	1980-2000	2000-2010
Cercion lindenii	Kanaaljuffer				
Ceragrion tenellum	Koraaljuffer				
Coenagrion hastulatum	Speerwaterjuffer				
Coenagrion lunulatum	Maanwaterjuffer				
Coenagrion puella	Azuunwaterjuffer				
Coenagrion pulchellum	Variabele waterjuffer				
Enallagma cyathigerum	Watersnuffel				
Erythromma najas	Grote roodoogjuffer				
Erythromma viridulum	Kleine roodoogjuffer				
Ischnura elegans	Lantaarntje				
Ischnura pumilio	Tengere grasjuffer				
Pyrrhosoma nymphula	Vuurjuffer				

Animalia (Dieren)
Arthropoda (Geleedpotigen)
Insecta (Insecten)

Odonata (libellen)

Aeshnidae (Glazenmakers)

Grote libellen met opvallend langgerekte larven. Ze hebben zeer grote ogen waarmee ze goed in het duister kunnen zien.

Latijnse naam	Nederlandse naam	Vóór 1950	1950-1980	1980-2000	2000-2010
Aeshna cyanea	Blauwe glazenmaker				
Aeshna grandis	Bruine glazenmaker				
Aeshna isocetes	Vroege glazenmaker				
Aeshna juncea	Venglazenmaker				
Aeshna mixta	Paardenbijter				
Anax imperator	Grote keizerlibel				
Brachytron pratense	Glassnijder				

Odonata (libellen)

Calopterygidae (Beekjuffers)

Grote breedvleugelige juffers met metaalkleurig lichaam en vieugeladering. Poten lan en dun met borstels. Vleugels ongesteelde en zeer dicht beederd.

Latijnse naam	Nederlandse naam	Vóór 1950	1950-1980	1980-2000	2000-2010
Calopteryx splendens	Weidebeekjuffer				
Calopteryx virgo	Bosbeekjuffer				

Animalia (Dieren)
Chordata (Gewervelde dieren)
Aves (Vogels)

Ciconiiformes (Ooievaarachtigen)

Ardeidae (Reigers)

Van deze familie grote vogels met hun lange poten en spitse snavels zijn drie soorten waargenomen; Blauwe reiger, Grote zilverreiger en Roerdomp. Reigerachtigen worden doorgaans solitair waargenomen al dan niet piepsterend. Van de drie soorten is alleen de Blauwe reiger op de Meinweg jaarvogel.

Latijnse naam	Nederlandse naam	bv	tot 1950	1950-1980	1980-2000	2000-2009
Ardea cinerea	Blauwe reiger					
Botaurus stellaris	Roerdomp					
Casmerodius albus	Grote zilverreiger					

Ciconiiformes (Ooievaarachtigen)

Ciconiidae (Ooievaars)

De familie van de ooievaars wordt slechts sporadisch waargenomen. In Nederland komen twee soorten voor; de Ooievaar en de Zwarte ooievaar. Beide zijn op de Meinweg waargenomen.

Latijnse naam	Nederlandse naam	bv	tot 1950	1950-1980	1980-2000	2000-2009
Ciconia ciconia	Ooievaar					
Ciconia nigra	Zwarte ooievaar					

16

Animalia (Dieren)
Chordata (Gewervelde dieren)
Aves (Vogels)

Ciconiiformes (Ooievaarachtigen)

Phalacrocoraciidae (Aalscholvers)

Deze zwarte, sterk aan water gebonden vogels worden op de Meinweg doorgaans alleen overvliegend waargenomen. De beste tijd om de soort waar te nemen is de trek in het voor- of najaar. De vogels trekken in kleine groepen in V-vorm over.

Latijnse naam	Nederlandse naam	bv	tot 1950	1950-1980	1980-2000	2000-2009
Phalacrocorax carbo	Aalscholver					

Ciconiiformes (Ooievaarachtigen)

Podicipitidae (Futen)

Futen zijn watervogels pur sang. De lichaamsbouw is volledig ingesteld op een leven op en in het water. Futen hebben een gestroomdlijnd lichaam met ver naar achteren geplaatste poten met lobben. De Dodaars is de algemeenste van de twee waargenomen soorten. De soort wordt als broedvogel aangetroffen op bijna alle grotere open vennen op de Meinweg.

Latijnse naam	Nederlandse naam	bv	tot 1950	1950-1980	1980-2000	2000-2009
Podiceps cristatus	Fuut					
Tachybaptus ruficollis	Dodaars					

17

Tot volgend jaar